

SPOLEČNÁ SETKÁNÍ S HUDBOU A ZPĚVEM I MOSTY

ÚVODEM

Lze předpokládat, že se nový školní rok ponese nejen ve znamení předsednictví České republiky v Radě EU (nabízejí se různé projekty realizované v rámci Dne jazyků, jistě také kulturní celoškolní akce), ale i ve znamení další integrace cizinců / ukrajinských žáků do běžných tříd. Pro mnohé školy, které mají již dřívější zkušenosti s výukou a s integrací žáků s OMJ, tato skutečnost nebude nová, nicméně přesto lze očekávat jistý nárůst počtu těchto žáků v běžných třídách. Jak již bylo uvedeno v úvodním metodickém článku pro hudební výchovu – hudba je univerzálním jazykem, proto i činnosti, které se v hudební výchově provozují, nemusí narážet na jazykovou bariéru žáků s OMJ (snad kromě zpěvu českých textů či výkladu učitele), jako je tomu v jiných oborech. Integrace těchto žáků v rámci hudební výchovy proto v podstatě nepředstavuje žádnou závažnější překážku, pokud s tím učitelé budou včas počítat a pokud využijí právě ty činnosti, které nejsou vázané na znalost českého jazyka, a přesto umožňují rozvíjení klíčových kompetencí, jako například kompetence ke spolupráci, kompetence sociální a personální a jiné.

Anotace:

Lekce je tematicky nazvána Mosty, neboť právě mosty symbolizují vzájemné propojení či překlenutí překážek. V lekci se pracuje s obecně velmi známou francouzskou písní Avignonský most. Píseň umožňuje symbolické propojení žáků formou činností, kterých se mohou zúčastnit všichni – v rámci oborové integrace se zde propojují pěvecké, taneční a instrumentální činnosti s následným poslechem díla J. K. Krumpholtze – Koncertu B dur pro harfu a orchestr.

Součástí lekce – s ohledem na jazykové možnosti integrovaných žáků – je i zařazení české písně Káča má společně se zhlédnutím videopořadu o J. K. Krumpholtzovi.

([↗ https://www.youtube.com/watch?v=bl2r7RFWFSc](https://www.youtube.com/watch?v=bl2r7RFWFSc)), případně je možné píseň nacvičit v originále (vše viz část F – Náměty na další činnost).

Klíčová slova:

Hudební činnosti, imitace melodie písně – neutrální slabiky, bicí (perkuse) – nástroje Orffova instrumentáře, rondo, J. K. Krumpholtz

Cílová skupina:

Žáci 1. stupně, případně i žáci 2. stupně (prohloubení znalostí z organologie – strunné nástroje, z hudebních forem – rondo, z dějin hudby – česká emigrace v období hudebního klasicismu)

AVIGNONSKÝ MOST

Historický kontext vzniku písně (Ize využít jako motivační úvod)

Píseň Avignonský most vznikla na jihu Francie ve městě Avignon. K jejímu zrodu dopomohla nešťastná událost, zřícení mostu při povodni v 17. století. Množství lidí se chodilo na místo nešťastné události nejen dívat, ale současně i prožít něco nového. Vzrušujícím se stal tanec a zpěv na zbylém mostě. Avignonský most, který vede jen do poloviny řeky Rhôny, zůstal do dnešní doby uchován jako historická stavební památka. Slouží k procházkám a zábavě nejen místních lidí, ale i turistů.

Nácvik zpěvu s instrumentálním doprovodem

Píseň budeme nacvičovat imitací – společně zpěvem melodie na neutrální slabiku (např. mu, no, zo, které nám umožňují navodit správný hlavový tón). Píseň je velmi známá, nicméně lze si ji přiblížit i prostřednictvím záznamu, s nímž můžeme dále pracovat – inspirovat se například při tvorbě tanečních kroků (žáci mohou vymýšlet další taneční figury <https://www.youtube.com/watch?v=bl2r7RFWFSc>, čas 9:20 – 11:18).

Avignonský most¹

Žertovně Lidová píseň z Francie

A - vi-gnon, tam je shon, tam na mo - stě vši - chni tan - čí,
A - vi-gnon, tam je shon, tan - čí ce - lý A - vi-gnon.
Pá - ni tan - čí ta - khle, a pak za - se ta - khle:

1 Čteme Aviňonský most, Avignon (Aviňon).

Jako instrumentální doprovod zvolíme základní tóny akordů (F – C).
Ke hře vybereme nejlépe altový metalofon nebo xylofon a zároveň
žáky naučíme české názvy nástrojů.

Rytmický doprovod – část A

Hůlky

Bubínek

Fine

Rytmický doprovod – část B

Rumbakoule

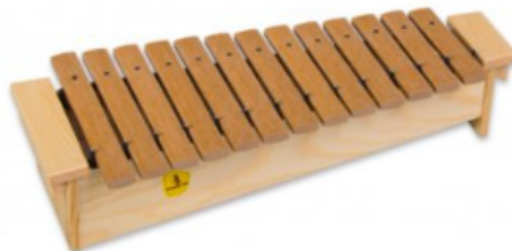
D.C. al Fine

K doprovodu písně využíváme bicí nástroje. K melodickým bicím řadíme z uvedených metalofon a xylofon. K rytmickým nástrojům patří ozvučná dřívka či hůlky (claves), bubínek, rumbakoule (maracas).

Všechny uvedené nástroje jsou součástí např. sekce perkusí symfonického orchestru. Perkuse je běžný, mezinárodně užívaný pojem pro bicí nástroje (rusky **ударные музыкальные инструменты** [udárnyje muzikaľnyje instrumenty]). Se žáky se s nimi setkáváme v podobě tzv. nástrojů Orffova instrumentáře. Názvy nástrojů níže využijeme jako novou slovní zásobu – viz též dále možnosti využití překladačů a tvorby jazykového portfolia. (V ruském jazyce zde uvádíme jen názvy některých nástrojů, ostatní jsou mezinárodně známé – maracas, xylofon, claves).

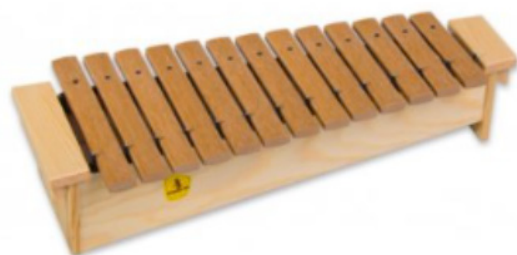
Zvonkohra
колокола
[kalakalá]

Xylofon
ксилофон
[ksilafón]

Claves / ozvučná dřívka, hůlky
палочки/клавеса
[páločki/klavěsá]

Ruční bubínek
барабанчик
[barabančik]

Maracas/rumbakoule
маракас
[marakas]

Obrázky jsou převzaty z [➔ https://www.tamburina.cz/](https://www.tamburina.cz/)

Jako úkol můžeme zadat následující otázky:

1. K obrázkům přiřadte názvy hudebních nástrojů ve vašem rodném jazyce.
2. Pokuste se najít i další melodické či rytmické nástroje Orffova instrumentáře.

Po zpěvu na neutrální slabiky lze přejít na český text. Při vysvětlování významu slov/textu žákům nabízíme jednoduchou slovní zásobu (zde uvádíme překlad v anglickém a ruském jazyce) s tím, že pomocí překladačů mohou další žáci s OMJ najít významy slov ve svém rodném jazyce a zaznamenat si je do svého jazykového portfolia.

- páni – gentlemen – господа [gospadá]
- dámy – ladies – дамы [damy]
- vojáci – soldiers – солдаты [saldaty]
- kněží – priests – священники [svjaščeniky]
- chlapci – boys – мальчики [mal'čiky]
- dívky – girls – девушки [děvušky]
- tančí – she dances – танцуют [tancujut]

Pohybové činnosti

Podobně jako u instrumentálního doprovodu, v němž lze vyjádřit rytmické hodnoty pomocí rytmických slabik, které nejsou vázány na jazykové znalosti, lze v rámci pohybového doprovodu velmi dobře začlenit žáky-cizince. Zde bude nutné vysvětlit význam tanečních figur, respektive ukázat, co dělají páni, dámy, vojáci atp.

V žertovném popěvku zpěváčci napodobují tanec (úklony) vážných pánů, vznešených dam, přesných a rozhodných vojáků, ponížených kněží, a nakonec skutečných chlapců a děvčat. Karikatura pohybu výše uvedených postav dává prostor k tvořivému myšlení žáků, pohybové improvizaci (viz též inspirace zmiňovaným videem <https://www.youtube.com/watch?v=bl2r7RFWFSc>).

Pohybový doprovod písně vychází z její hudební formy, kterou otevírá osmitaktová perioda (předvětí a závětí). Po ní následuje malý čtyřtaktový oddíl, mezivěta (jakýsi refrén) a návrat k úvodnímu osmitaktovému oddílu.

1. VARIANTA POHYBOVÉHO DOPROVODU

Žáci stojí v kruhu.

1.–4. takt – točení kruhu směrem vpravo

4.–8. takt – točení kruhu směrem vlevo

9.–12. takt – improvizální úklony jednotlivých postav v pořadí: páni, dámy, vojáci, kněží, chlapci, dívky, všichni

Poznámka: Pokud máme ve třídě málo prostoru, vykonáváme pouze improvizovaný pohyb na místě v lavicích.

2. VARIANTA POHYBOVÉHO DOPROVODU

Stojíme v kruhu.

1.–2. takt – 2 kroky stranou vpravo

3.–4. takt – 2 kroky stranou vlevo

5.–6. takt – 2 kroky stranou vpravo

7.–8. takt – 2 kroky stranou vlevo

Páni: pata pravé nohy dopředu a pak dozadu
pata levé nohy dopředu a pak dozadu
úklona – napodobení sundání klobouku

Dámy: špička pravé nohy vpřed, poté vzad
špička levé nohy vpřed, poté vzad
úklona (pukrle)

Kněží: ruce držíme křížem na prsou
pravá noha krok dopředu, levá noha přísun + úklona
levá noha krok vzad, pravá noha přísun + úklona

Vojáci: úkrok vpravo 2x se salutováním (pravá ruka)
úkrok vlevo 2x se salutováním (levá ruka)

Chlapci – improvizace žáků

Děvčata – improvizace žákyň

Všichni – každý si libovolně zvolí pohyb jedné z postavy

POHYBOVÉ RONDO

Pohybové ztvárnění písně Avignon nám evokuje myšlenku pohybového rondo. Základem této hudební formy je střídání jedné hudební myšlenky s dalšími minimálně třemi odlišnými hudebními motivy. Melodie naší písně Avignon tuto zásadu nesplňuje – s refrénem se střídá pouze jedna, stále stejná melodie. Pohybové ztvárnění písně ale rondoový charakter má. Stále stejný pohyb k úvodní části písně je střídán např. rozličnými úklonami.

Navazující poslechové činnosti

J. K. Krumpholtz – koncert pro harfu a orchestr B dur

Hudební téma písně Avignonský most se pojí s koncertní skladbou J. K. Krumpholtze. Český hudební skladatel a virtuosní hráč na harfu Jan Křtítel Krumpholtz prožil většinu svého života ve Francii. Populární popěvek písně Avignonský most použil ve svém koncertu B dur pro harfu a orchestr. Její melodii slyšíme jako téma rondové věty (třetí věta).

Záhadou ale zůstává fakt, že píseň Avignonský most je téměř totožná s českou písní Káča má šněrovačku s prýmama. Nevíme tedy, zda se J. K. Krumpholtz ve svém díle nechal inspirovat francouzskou, či českou písní (opět lze využít nabízené video <https://www.youtube.com/watch?v=bl2r7RFWFSc>, případně lze žákům píseň buď přehrát a přezpívat, nebo lze opět – podle jazykových schopností žáků – píseň se žáky nacvičit; jde o další alternativní využití práce s písní v HV sw žáky s OMJ; viz dále – náměty na další činnost).

Ze života skladatele Jana Křtitele Krumpholtze

Krumpholtz byl díky svému talentu přijat Josefem Haydnem do esterházyovské kapely. Brzy se stal uznávaným virtuózním hráčem na harfu. Své koncertní putování po Evropě zakončil v hlavním městě Francie, v Paříži, kde se usadil. Oženil se zde se svou žačkou, také virtuózní hráčkou na harfu. Pro harfu napsal 6 koncertů s orchestrem, 52 sonát.

Manželka skladatele po čase opustila a podnikala úspěšné koncertní cesty, mimo jiné i s Ladislavem Dusíkem. Krumpholtz neunesl tíhu zklamání a roku 1790 ukončil svůj život skokem do Seiny.

Náměty na další činnosti

1. PÍSEŇ KÁČA MÁ

Podle podmínek ve třídě a jazykové vyspělosti žáků-cizinců lze píseň Káča buď nacvičit v českém jazyce, nebo ji lze jen předzpívat učitelem (seznámit žáky s melodií písně) tak, aby žáci získali představu podobnosti obou písní. Píseň Káča má je vedle Avignonského mostu citována jako jeden ze dvou možných inspiračních zdrojů J. K. Krumpholtze (viz část D) k tvorbě hudebního ronda.

Žertovně *Lidová píseň z Čech*

Ká - ča má, Ká - ča má šně - ro - va - čku s prý - ma - ma!

F *C7* *F* *C7* *F*

Kdo chce s Ká-čou tan - co - va - ti, ne - smí jí je za - ma - za - ti;

F *C7* *F* *C7* *F*

Ká - ča má, Ká - ča má šně - ro - va - čku s prý - ma - ma.

Zde se jedná o složitější český text, význam některých slov nemusí znát ani čeští žáci (šněrovačka, prýmky). Je možné žákům uložit zjistit význam slov. Samotný překlad by byl též obtížný, spokojíme se proto pouze s nácvičkou českého textu a naznačíme jeho význam – opět uvádíme ruský překlad, s tím, že lze vyhledávat názvy i v dalších jazycích (šněrovačka s prýmama – součást národního kroje – **народный костюм** [narodnyj kostjum], zamazati – **загрязнить** [zagrjaznít]).

Zjednodušení melodie písně

tan - co - va - ti, ne - smí jí je za - ma - za - ti;

Rytmický doprovod

Hůlky

Bubínek *Fine*

Rumbakoule *D.C. al Fine*

Pohybový doprovod

Tančíme ve dvojicích naproti sobě. Chlapec drží dívku v pase, dívka má ruce na ramenou chlapce.

1.–4. takt – točení na místě směrem vpravo

4.–8. takt – točení na místě směrem vlevo

9.–12. takt – dvojice stojí naproti sobě – ruce v bok

Dívka – podřep – kolena směrem vpravo / podřep na těžkou dobu

Chlapec – podřep – kolena směrem vlevo / podřep na těžkou dobu

13.–15. takt – jako 1.–4. takt

16. takt – podupy v rytmu textu

2. NÁCVIK PÍSNĚ V ORIGINÁLE

Pokud se jako druhý cizí jazyk ve škole vyučuje francouzský jazyk, mohou žáci píseň nacvičit ve francouzštině, přičemž ostatní žáci se opět účastní prostřednictvím dalších činností. Pokud žáci-cizinci znají píseň ve „svém“ jazyce, mohou píseň zazpívat v rodné řeči. Píseň lze však nacvičit všemi žáky bez ohledu na to, zda se učí, či neučí francouzsky. V tom případě zde jazyková bariéra (neznalost jazyka) nehraje žádnou roli, neboť cizí text se musí naučit všichni.

Sur le pont d'A - vi - gnon, l'on y danse, l'on y danse,
 Sur le pont d'A - vi - gnon, l'on y danse tout en rond.
 Les beaux messieurs font - comm' ça Et puis en - cor comm' ça.

Francouzský text

Sur le pont d'Avignon,
On y danse, on y danse,
Sur le pont d'Avignon,
On y danse, tous en rond.

Les beaux messieurs font comme ça,
Et puis encore comme ça.

Sur le pont d'Avignon,

Les belles dames font comme ça,
Et puis encore comme ça.

Sur le pont d'Avignon,

Les cordonniers font comme ça,
Et puis encore comme ça.

Sur le pont d'Avignon,

Les blanchisseuses font comme ça,
Et puis encore comme ça.
Sur le pont d'Avignon...

Výslovnost

(zjednodušený fonetický přepis)

[Syr le pont d'Aviňon
on y danse on y danse,
sur le pont d'Aviňon
on y danse tus erond

Le bo mesie font kom sa
E pui ankor kom sa

Syr le pont d'Aviňon

Le bel dam font kom sa
E pui ankor kom sa

Syr le pont d'Aviňon

Le kordoniér font kom sa
E pui ankor kom sa

Syr le pont d'Aviňon

Le blanšiséz font kom sa
E pui ankor kom sa
Syr le pont...]

Překlad

Na mostě v Avignonu
Tam se tančí, tam se tančí,
na mostě v Avignonu
tam se tančí dokola.

Význam slov

cordonniers – ševci

blanchisseuses – pradleny

beaux messieurs / belles dames

– volně ve smyslu vážení pánové /
vážené dámy – krásné dámy

2. MOŽNÉ PŘESAHY DO DALŠÍCH PŘEDMĚTŮ (VHODNÉ KE SPOLUPRÁCI S JAZYKOVÝM ASISTENTEM)

1. Jaká řeka protéká hlavním městem ČR Prahou? Pojít se s touto řekou nějaká česká písnička či skladba? (Široký, hluboký; Vltava – B. Smetana)
2. Protéká nějaká řeka vaším rodným městem, jaká? A na jaké řece leží Avignon, o němž se v písni zpívá?
3. Znáte (zazpívejte) některé lidové písně, v nichž je text spojen motivicky s řekou (zde se nabízí spolupráce s jazykovým asistentem).

POUŽITÉ ZDROJE

Charalambidis, A., Císař, Z. a kol. Učebnice Hudební výchovy pro 7. ročník základní školy. Praha: SPN, 2018.

Internetové zdroje:

obrazový materiál hudebních nástrojů – [➔ https://www.tamburina.cz/](https://www.tamburina.cz/)

videopřehled J. K. Krumpholtz – [➔ https://www.youtube.com/watch?v=bl2r7RFWFSc](https://www.youtube.com/watch?v=bl2r7RFWFSc)

Společná setkání s hudbou a zpěvem I MOSTY

Autoři:
Alexandros Charalambidis – Marie Lišková

Vyrobil Národní pedagogický institut České republiky

2022

www.npi.cz

npi | Národní pedagogický institut
České republiky

